

ตัวแบบเสนอสำหรับระบบการวางแผนในสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

นายพิสิษฐ์ ศิวาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2525

ISBN 974 - 561 - 676 - 1

010283

I 16714829

๑๑

A PROPOSED MODEL FOR EDUCATIONAL PLANNING SYSTEM IN
THE PROVINCIAL PRIMARY EDUCATION OFFICE

Mr. Pisist Siwilai

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Educational Administration
Graduate School
Chulalongkorn University

1982

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ตัวแบบ เสนอสำหรับระบบการวางแผน ในสำนักงานการประถมศึกษา

จังหวัด

โดย

นายพิสิษฐ์ ศิริชัย

ภาควิชา

บริหารการศึกษา

อาจารย์ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประคิษฐ์ บุณนาคน)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ต้นตี่เมฆ)

.....
(อาจารย์ ดร.วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์   ตัวแบบเสนอสำหรับระบบการวางแผนในสำนักงานการประม
 ศึกษาจังหวัด
 ชื่อผู้ศึกษา   นายพิสิษฐ์ ศิวาลัย
 อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ
 ภาควิชา   บริหารการศึกษา
 ปีการศึกษา   2525

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความคิดเห็น เกี่ยวกับการวางแผนการศึกษา
 ในสำนักงานการประมศึกษาจังหวัด
2. เพื่อสร้างตัวแบบระบบการวางแผนในสำนักงานการประมศึกษาจังหวัด

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาทฤษฎีการวางแผน กฎหมาย ระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับ
 การวางแผน ทำการศึกษาขั้นต้นโดยการศึกษางานวางแผนการศึกษาในสำนักงานการ
 ประมศึกษาจังหวัด และปรึกษาขอความคิดเห็นจากนักวิชาการวางแผนบางท่าน เพื่อ
 นำมากำหนดกรอบแนวความคิดในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย อาศัยกลุ่มตัวอย่างประชากรประมาณ
 174 คน ซึ่งประกอบด้วย นักวิชาการวางแผน 30 คน ผู้อำนวยการการประม
 ศึกษาจังหวัด 72 คน และหัวหน้าฝ่ายแผนพัฒนาของสำนักงานการประมศึกษาจังหวัด
 72 คน แบบสอบถามที่ได้รับคืน คิดเป็นร้อยละ 83.90

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง 2 กลุ่ม โดยใช้ t -test

ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาด้านการวางแผนของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด (สพจ.) ความคิดเห็นของนักวิชาการวางแผน แนวคิดทางทฤษฎี และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน นำไปสู่การเสนอตัวแบบระบบการวางแผนในสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

ผลการวิจัย

1. การวิจัยนี้พบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับการวางแผนในลำดับขั้นตอนต่าง ๆ ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ทุกขั้นตอนของการวางแผน กล่าวคือ มีปัญหาในขั้นเตรียมการวางแผน ขั้นการวางแผน ขั้นการนำแผนไปปฏิบัติ และในขั้นติดตามควบคุมและประเมินผล
2. บุคลากรในฝ่ายแผนพัฒนาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด มีความต้องการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจ และทักษะด้านการวางแผน
3. ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และหัวหน้าฝ่ายแผนพัฒนา แสดงให้เห็นชัดเจนว่า ต้องการให้มีการฝึกอบรมด้านการวางแผน
4. จำนวนบุคลากรในฝ่ายแผนพัฒนา มีจำนวนไม่เพียงพอ
5. ตัวแบบที่เสนอสำหรับระบบการวางแผนในสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนี้สร้างขึ้นโดยอาศัยพื้นฐานจากทฤษฎีการวางแผน กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนในระดับจังหวัด และผลการวิจัยสภาพปัจจุบันและปัญหา

ตัวแบบที่เสนอประกอบด้วย

1. องค์กรที่เกี่ยวของกับการวางแผน
2. กระบวนการวางแผน
3. ระบบข้อมูลเพื่อการวางแผน
4. ระบบการติดตาม ควบคุม ประเมิน
5. ระบบการประสานงานการวางแผน
6. โครงสร้างและรูปแบบของแผนพัฒนาการประถมศึกษาของจังหวัด

Thesis Title   A Proposed Model for Educational Planning System
                         in the Provincial Primary Education Office.

Name   Mr. Pisist Siwilai.

Thesis Advisor   Assistant Professor Uthai Boonprasert, Ph.D.

Department   Educational Administration.

Academic Year   1982

ABSTRACT

The purposes of the study:

1. To study status, problems and opinions concerning educational planning in the Provincial Primary Education Office.

(PPEO)

2. To propose the educational planning system for the Provincial Primary Educational Office. (PPEO)

Procedure of the study:

The library research was conducted to obtain theoretical concepts and practical rules. Preliminary study on planning of the Provincial Primary Education Offices was also undertaken. Opinion of some experts in planning was solicited before the conceptual framework for research was developed.

A total of one hundred and seventy four questionnaires were administered to obtain information from 30 selected experts in planning, 72 directors of the Provincial Primary Education Office and 72 heads of the Planning Unit in the PPEO. The returned questionnaire was 83.90 percent.

Data were analyzed and presented in term of percentage, average values and standard deviation and test of difference of means between the two groups. (t - test)

Planning status and problems of the PPEO were identified. Together with opinion of experts in planning, theoretical concepts and practical rules concerning planning, the planning system at the Provincial level was proposed.

The Research Results:

1. The problems concerned in educational planning of the Provincial Primary Education Office exist at all stages of planning: pre-plan stage, planning stage, implementation stage, and monitoring-control and evaluation stage.

2. Personnel in the Planning Unit of the Provincial Primary Education Office had inadequate concepts and skills needed for planning, Functions and roles of the Planning Unit in the Provincial Primary Education Office were, also, found not clear to most people in the planning units.

3. The Directors of the Provincial Primary Education Offices and the Heads of Planning Units expressed the need for training in planning .

4. A number of personal required in Planning Unit was found inadequate.

5. The proposed model based on planning theories, laws, practical rules concerning planning at the provincial level consists of:

- (1) Organizations.
- (2) Planning Process.
- (3) Central Information System for Planning.
- (4) Monitoring - control and Evaluation System.
- (5) Communication and Co-ordination System.
- (6) Planning Structure and format.

กิติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ ที่ได้สนับสนุนช่วยเหลือให้กำลังใจและแนวความคิด
ตลอดระยะเวลาในการดำเนินงาน เป็นสิ่งที่ผู้วิจัยซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ อาจารย์สมาน แสงมะลิ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (อดีต
เลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ) ที่กรุณาขอความร่วมมือในการทบทวน
สอบถามไปยังผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดทุกจังหวัด ขอขอบพระคุณ อาจารย์ถวัลย์
ทองมี ผู้อำนวยการการศึกษจังหวัดเพชรบุรี (อดีต ผอ.ปจ. นครปฐม) คุณสมยศ มีเทศน์
ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม (อดีต ผอ.ปจ. ชัยนาท) อาจารย์เต็ม แยมเสมอ
ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก และ อาจารย์ศิริพร ไตรตันวงศ์ ศึกษาพิเศษ
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการศึกษางานการวาง
แผนขั้นต้นก่อนสร้างเครื่องมือวิจัย

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์ และ ดร.วิเชียร เกตุสิงห์
ที่กรุณาให้คำปรึกษาและแนวคิดในการสร้างเครื่องมือวิจัย ขอขอบพระคุณ อาจารย์ประหยัด
ทรงคุณ และศึกษาพิเศษสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดระบุรีทุกท่านที่กรุณาให้ข้อมูลและ
คำปรึกษา ขอขอบพระคุณคณานักวิชาการวางแผนทุกท่าน ผู้อำนวยการการประถมศึกษา
จังหวัด และหัวหน้าฝ่ายแผนพัฒนา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดทุกจังหวัด ที่มีส่วนร่วม
ในการทบทวนสอบถาม

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างยิ่งต่อ คณะจารย์ในภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่เป็นผู้ให้ความรู้ คำแนะนำ และให้กำลังใจแก่ข้าพเจ้าเสมอมา

พิสิษฐ์ ศิวาลัย
พฤศจิกายน 2525

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
กิตติกรรมประกาศ	ญ
รายการตารางประกอบ	ฅ
รายการแผนภูมิ	ด
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย	4
คำนิยามเฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	4
วิธีดำเนินการวิจัย	4
เครื่องมือในการวิจัยและกลุ่มประชากร	6
การเก็บรวบรวมข้อมูล	6
การวิเคราะห์ข้อมูล	6
2 หลักการและแนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการวางแผนและการวางแผนการศึกษา	7
ความหมายของการวางแผน	7
การวางแผนการศึกษา	8
ความสำคัญของการวางแผน	9
ประเภทของแผนงาน	10

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

	กระบวนการวางแผน	13
	ระบบการวางแผน	22
	ตัวแบบการวางแผนการศึกษา	22
3	งานการวางแผนในระดับจังหวัดและการวางแผนการศึกษา	27
	รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างแผนพัฒนาตำบล แผนพัฒนาอำเภอ และแผนพัฒนาจังหวัด	29
	เค้าโครงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัด ...	30
	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัด	36
	แผนพัฒนาอำเภอ	40
	แผนพัฒนาเทศบาล	43
	แผนพัฒนาตำบล	46
	การประสานแผนพัฒนาระดับต่าง ๆ	48
	งานวิจัยและวางแผนเพื่อพัฒนาการศึกษา	52
	การวางแผนในสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด	54
	สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด	55
	กระบวนการวางแผนในสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด	58
	ปัญหาและอุปสรรคในการวางแผนของสำนักงานการประถม ศึกษาจังหวัด	59
4	วิธีดำเนินการวิจัย	60
	แนวคิดในการวิจัย	60
	การสร้างเครื่องมือวิจัย	61
	โครงสร้างและลักษณะของเครื่องมือวิจัย	62
	กลุ่มตัวอย่างประชากร	72

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

	เกณฑ์การเลือกนักวิชาการวางแผนเพื่อหากลุ่มตัวอย่างประชากร	72
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	73
	การวิเคราะห์ข้อมูล	74
5	การวิเคราะห์ข้อมูล	77
	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมในกระบวนการวางแผนจาก	
	แบบสอบถามปลายเปิด	130
	ปัญหาอื่น ๆ ที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามปลายเปิด	134
6	ตัวแบบ : ระบบการวางแผนการศึกษาในสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด	138
	การจัดองค์กรในระบบการวางแผนการศึกษาของสำนักงาน	
	การประถมศึกษาจังหวัด	138
	กระบวนการวางแผนในสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ...	146
	ระบบข้อมูล	158
	ระบบประสานงานการวางแผนในระดับจังหวัด	160
	ระบบการติดตามควบคุมและประเมินผล	160
	โครงสร้างของแผนพัฒนาการประถมศึกษาจังหวัด	162
7	สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ	166
	ผลการศึกษาคณะผู้การวางแผน	166
	สรุปผลการวิจัยภาคสนาม	168
	อภิปรายผลการวิจัย	177
	ข้อเสนอแนะ	179

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม	180
ภาคผนวก	184
ประวัติผู้เขียน	

รายการตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
1 ผลการเก็บรวบรวมข้อมูล	74
2 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ชุดที่ 1	78
3 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ชุดที่ 2	80
4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของกิจกรรมการวางแผนในชั้น เตรียมการวางแผน	81
5 ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนในระดับจังหวัดเกี่ยวกับ กิจกรรมที่มีความสำคัญในกระบวนการวางแผนในชั้นเตรียมการวางแผน	84
6 จำนวนร้อยละของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนในระดับจังหวัดที่ปฏิบัติและ ไม่ปฏิบัติกิจกรรมการวางแผนการศึกษาในชั้นเตรียมการวางแผน	86
7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของกิจกรรมการวางแผนการศึกษาใน ชั้นเตรียมการวางแผน	88
8 ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนในระดับจังหวัดเกี่ยวกับ กิจกรรมที่มีความสำคัญในกระบวนการวางแผนในชั้นเตรียมการวางแผน	90
9 จำนวนร้อยละของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนระดับจังหวัดที่ปฏิบัติและ ไม่ปฏิบัติกิจกรรมการวางแผนการศึกษาในชั้นเตรียมการวางแผน ...	93
10 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของกิจกรรมการวางแผนการศึกษา ในชั้นวางแผน	94
11 ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนการศึกษาในระดับจังหวัดเกี่ยว กับความสำคัญของกิจกรรมการวางแผนการศึกษาในชั้นวางแผน	96
12 จำนวนร้อยละของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนในระดับจังหวัดที่ปฏิบัติและ ไม่ปฏิบัติกิจกรรมการวางแผนการศึกษาในชั้นการวางแผน	99

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
13	ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของกิจกรรมในกระบวนการวางแผนการศึกษาในชั้นการนำแผนไปปฏิบัติ 101
14	ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนในระดับจังหวัดเกี่ยวกับความสำคัญของกิจกรรมการวางแผนในชั้นการนำแผนไปปฏิบัติ 102
15	จำนวนร้อยละของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนในระดับจังหวัดที่ปฏิบัติและไม่ปฏิบัติกิจกรรมการวางแผนการศึกษาในชั้นการนำแผนไปปฏิบัติ ... 104
16	ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของกิจกรรมการวางแผนการศึกษาในชั้นติดตามควบคุมและประเมินผล 105
17	ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนในระดับจังหวัดเกี่ยวกับความสำคัญของกิจกรรมการวางแผนการศึกษาในชั้นติดตามควบคุมและประเมินผล 108
18	จำนวนร้อยละของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนในระดับจังหวัดที่ปฏิบัติและไม่ปฏิบัติกิจกรรมการวางแผนการศึกษาในชั้นติดตามควบคุมและประเมินผล 110
19	ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของกิจกรรมในกระบวนการวางแผนการศึกษาขั้นปรับปรุงแผนหรือทำแผนใหม่ 112
20	ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนในระดับจังหวัดเกี่ยวกับความสำคัญของกิจกรรมการวางแผนการศึกษาในขั้นปรับปรุงแผนหรือทำแผนใหม่ 113
21	จำนวนร้อยละของผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนในระดับจังหวัดที่ปฏิบัติและไม่ปฏิบัติกิจกรรมการวางแผนการศึกษาในขั้นปรับปรุงแผนหรือทำแผนใหม่ 114

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
22	115
23	117
24	118
25	119
26	120
27	121
28	122
29	125

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
30 ปัญหาในการดำเนินงานวางแผนการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในชั้นการนำแผนไปปฏิบัติ	127
31 ปัญหาในการดำเนินงานวางแผนการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในชั้นติดตาม ควบคุม และประเมินผล	128
32 ปัญหาอื่น ๆ	129

รายการแผนภูมิ

หน้า

1. แผนภูมิวิธีดำเนินงานวิจัย	5
2. แผนภูมิระบบการวางแผนของบางการ์ท (Banghart)	20
3. แผนภูมิระบบการวางแผนการศึกษาของ โทมัส เบลด์ (Thomas O.Bell)	23
4. แผนภูมิระบบแผนงานของ สมชัย วุฒิปรีชา	25
5. แผนภูมิโครงสร้างและสายการบังคับบัญชาในสำนักงานจังหวัด	28
6. แผนภูมิแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด	39
7. แผนภูมิการจัดรูปองค์กรของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด	56
8. แผนภูมิแสดงการสร้างเครื่องมือวิจัย	61
9. แผนภูมิโครงสร้างเครื่องมือวิจัย ชุดที่ 1	62
10. แผนภูมิโครงสร้างเครื่องมือวิจัย ชุดที่ 2	63
11. แผนภูมิโครงสร้างและความสัมพันธ์ขององค์กรทำหน้าที่วางแผนของ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด	145
12. แผนภูมิกระบวนการวางแผนในขั้นเตรียมการวางแผน	148
13. แผนภูมิกระบวนการวางแผนในขั้นการวางแผน (ส่วนแรก)	150
14. แผนภูมิกระบวนการวางแผนในขั้นการวางแผน (ส่วนที่สอง)	151
15. แผนภูมิกระบวนการวางแผนในขั้นการนำแผนไปปฏิบัติ	152
16. แผนภูมิกระบวนการวางแผนในสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด	155
17. แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างแผนประเภทต่าง ๆ	157
18. แผนภูมิการจำแนกแผน/แผนงาน/โครงการ	163